

Finanšu izlūkošanas
dienests

Finanšu izlūkošanas dienesta informatīvais izdevums

**Latvija – pirmā
Moneyval sestās kārtas
izvērtēšanā.**

Ko tas nozīmē?

Dina Spūle, FID:

“**2024. gads būs
intensīva gatavošanās
Moneyval ekspertu
klātienas vizītei.**”

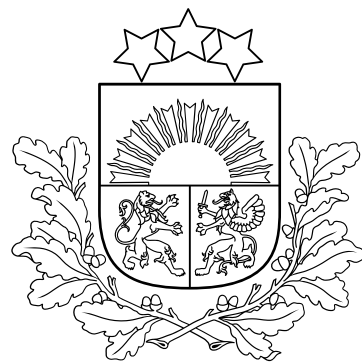
Vēl šajā izdevumā:

Publiskos nodokļu maksātāju reitinga sistēmu

Sabiedriskās domas aptauja par finanšu
noziegumiem un NILL

Kā FID uzlabo ziņošanu par aizdomīgiem
darījumiem

Finanšu sektora attīstības padome izstrādā
NILLTPFN prioritātes

Finanšu izlūkošanas
dienests

Priekšvārds

Ir sācies jauns gads. Tas vienmēr ir aizraujošs laiks – priekšā jaunas iespējas un jauni izaicinājumi.

Un jaunas atbildības.

No šā gada 1. aprīļa **FID kļūs par galveno kompetento institūciju sankciju izpildes jautājumos Latvijā.**

Manuprāt, Latvijā ir svarīgi veidot centralizētu sistēmu sankciju izpildes jautājumos. Lūk, kāpēc:

Pirmkārt, lai starptautiskās sankcijas pret Krieviju darbotos, **ir jānodrošina to vienādota praktiskā izpilde un jānovērš to apiešana.** Šis ir panākams tikai ar efektīvu institucionālo un juridisko ietvaru. Tāpēc sankciju izpildes centralizācija nav retums arī citās valstīs.

Latvijas institucionālais un juridiskais ietvars finanšu sankciju izpildei jau kopš 2022. gada februāra bijis viens no spēcīgākajiem ES. Tomēr tam nepieciešami uzlabojumi. Šobrīd **saskaramies ar bezprecedenta sankciju apjomu un plašumu**, kā arī to, ka tās vērstas pret Latvijas kaimiņvalstīm. Tas būtiski ietekmē sankciju izpildes sarežģītību.

Otrkārt, **sankciju tvērums pastāvīgi pieaug.** Tas rada problēmas to praktiskā izpildē, ko vēl vairāk sarežģī tas, ka nav vienas kompetentās iestādes, pie kuras vērsties jautājumu gadījumā. Uzņemoties jaunās funkcijas, FID mērķis būs dinamiski palīdzēt privātajam sektoram korekti izpildīt sankcijas, nevis radīt jaunu birokrātisku aparātu.

Ar sankciju jomu FID ir ilggadēja pieredze. Tas būs svarīgi, uzsākot pildīt jaunās un pārņemot jau esošās funkcijas.

Līdz šim bijām atbildīgi par sankciju apiešanas apkarošanu Latvijas finanšu sektorā. Kopš Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā FID ir atsevišķa analītiķu komanda sankciju apiešanas lietām. Esam izveidojuši publiskā-privātā sektora sadarbības grupu, kurā analizējam sankciju apiešanas tendences un tipoloģijas. Tāpat aktīvi piedalījāmies starptautiski atzītā pētījuma "Pret Krieviju noteikto sankciju apiešanas indikatori" izstrādē.

Šī pieredze ir nenovērtējama. Tomēr būtiskā funkciju paplašināšana sankciju izpildes jautājumos neapšaubāmi būs izaicinoša. Tā ir **liela atbildība, kuru esam gatavi uzņemties**, un novērtējam, ka šī loma uzticēta tieši mums.

Lai mums visiem veiksmīgs 2024. gads!

Paulis Iljenkovs

FID priekšnieka vietnieks

Izdevumā izmantoto terminu un abreviatūru skaidrojums

EEZ – Eiropas Ekonomikas zona

EK – Eiropas Komisija

EP – Eiropas Padome

EP – Eiropas Parlaments

ES – Eiropas Savienība

FATF – *Financial Action Task Force* / Finanšu darījumu darba grupa

FID – Finanšu izlūkošanas dienests

KNAB – Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs

Moneyval – Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ekspertu komiteja

NILL – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija

NILLTPF – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšana

NILLTPFN – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršana

NRA – Nacionālais risku novērtējums / *National Risk Assessment*

NVS – Neatkarīgo Valstu Sadraudzība

OECD – *Organisation for Economic Cooperation and Development* / Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

SKDS – Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs

VID – Valsts ieņēmumu dienests

Latvija - pirmā uz Moneyval 6. kārtas izvērtēšanu

Pēdējos piecus gadus Latvija ir cītīgi īstenojusi iepriekšējās Moneyval novērtēšanas kārtā izteiktās rekomendācijas. Tagad ir zināms, ka Latvija būs pirmā, kas 2024. gadā uzsāks jauno novērtēšanas kārtu. Lūk, īss ieskats organizācijā, kas veic šo vērtēšanu.

Kas ir Moneyval*?

Neatkarīga uzraudzības struktūrvienība Eiropas Padomē.

Izveidošanas gads

1997

Mērķis

Nodrošināt, ka dalībvalstīs darbojas efektīva sistēma cīņai pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu.

Komiteja

Pārstāvji ar padziļinātām zināšanām tādās jomās kā finanšu iestāžu regulējums un uzraudzība, tiesībaizsardzība un jurisprudences.

Kas tiek darīts?

- Valstu savstarpēja izvērtēšana
- Regulāra ziņojumu pēcpārbaude
- NILLTPFN metožu izpēte

Dalībvalstis:

35

Iepriekšējā izvērtēšanas kārtā:

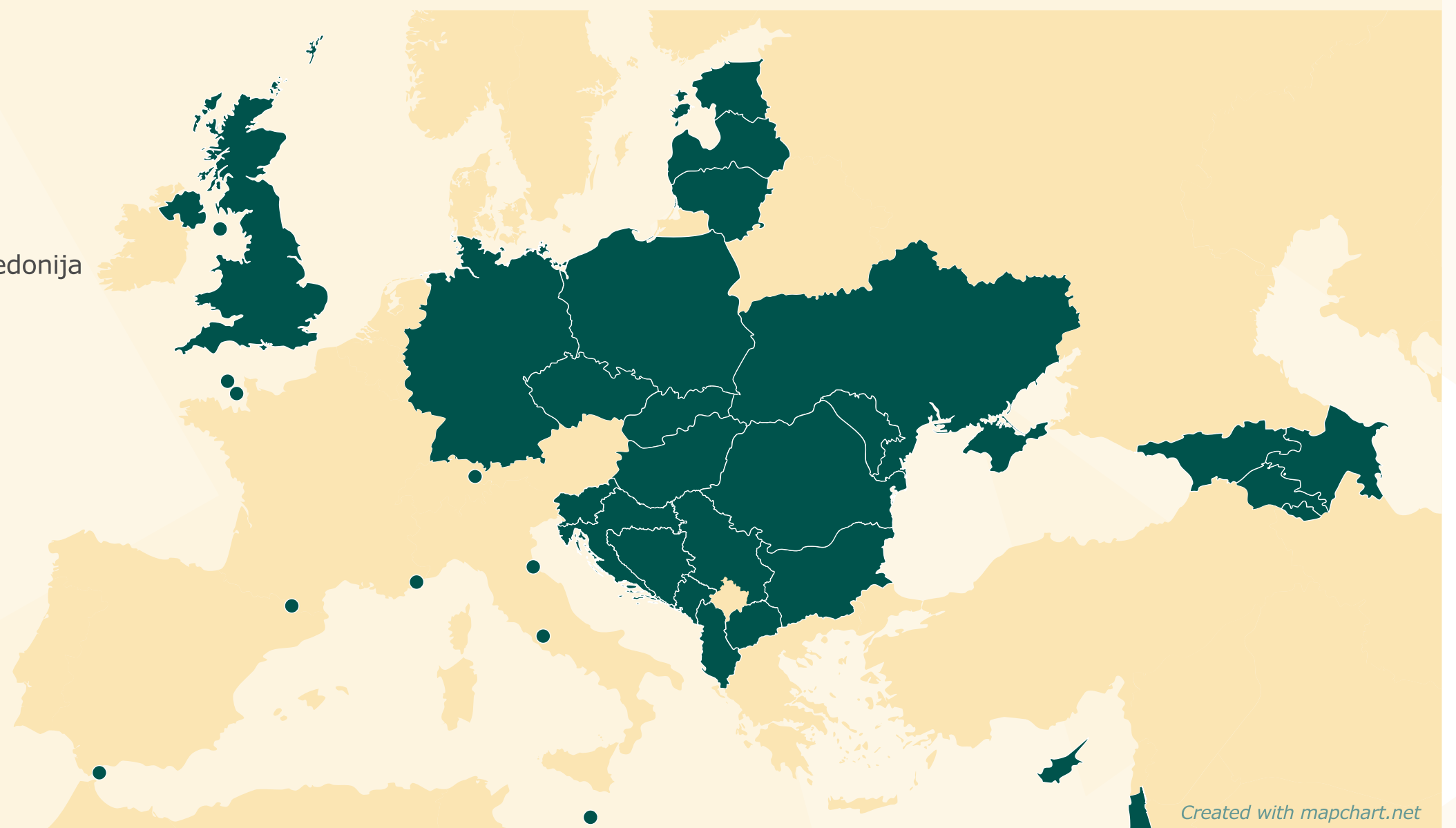
2015

Nākamā izvērtēšanas kārtā:

2024

Moneyval dalībvalstis un neatkarīgie novērotāji

- Albānija
- Andora
- Armēnija
- Azerbaidžāna
- Bosnija un Hercegovina
- Bulgārija
- Horvātija
- Kipra
- Čehija
- Igaunija
- Gruzija
- Ungārija
- Latvija
- Lihtenšteina
- Lietuva
- Malta
- Moldova
- Monako
- Melnkalne
- Polija
- Rumānija
- Sanmarīno
- Serbija
- Slovākija
- Slovēnija
- Ziemeļmaķedonija
- Ukraina
- Izraēla
- Vācija
- Lielbritānija
- Vatikāns
- Gērnzija
- Džersija
- Menas Sala
- Gibraltārs

Created with mapchart.net

* Iepriekš saukts par PC-R-EV

Moneyval novērtēšana: 2025. gada ziņojumā sagaidām pozitīvu vērtējumu un atzinību par izdarīto

Intervija

Moneyval plenārsēdē Strasbūrā 2023. gada decembrī Latvija saņēma cerēto ziņu – jaunajā novērtēšanas kārtā mūs vērtēs pirmos. **Dina Spūle, FID Stratēģiskās attīstības un komunikācijas nodaļas vadītāja**, uzskata, ka, piesakoties startēt pirmajiem, Latvija ir pieņēmusi pareizo lēmumu. Tomēr viņa uzsver: “Mums priekšā ir divi intensīvi darba gadi.”

Šī intervija ir rediģēta lasāmības uzlabošanai.

Pirms sākam runāt par Moneyval novērtēšanu, vai varat ieskicēt, kas tā ir par organizāciju?

Moneyval ir Eiropas Padomes (EP) noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ekspertu komiteja. Tās centrālais uzdevums ir novērtēt, kā dalībvalstis izpilda starptautiskos standartus attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanu (NILLTPF). Moneyval veic novērtējumu, izstrādā ziņojumu un sagatavo rekomendācijas.

Moneyval ir viena no FATF (Finanšu darījumu darba grupa) stila reģionālajām organizācijām. Veicot novērtējumu un sagatavojot ziņojumus, Moneyval seko gan FATF standartiem, gan novērtēšanas metodoloģijai.

“

Moneyval uzdevums ir novērtēt,
kā dalībvalstis izpilda starptautiskos standartus attiecībā uz NILLTPF novēršanu.

Un kā praktiski notiek šī novērtēšana?

Moneyval dalībvalstis vērtē viena otru pēc FATF izstrādātas metodoloģijas. Sāukumā tiek izveidota novērtēšanas komanda, kurā ir eksperti no dalībvalstīm, kā arī Moneyval sekretariāta pārstāvji. Svarīgi uzsvērt, ka šie **dalībvalstu eksperti, vērtējot citus, nepārstāv savas valsts intereses.**

No brīža, kad tiek pieņemts lēmums uzsākt novērtēšanu, līdz brīdim, kad tiek publicēts gala ziņojums, paiet aptuveni divi gadi.

Saskaņā ar procedūru, atskaites punkts ir klātienes vizīte, kad Moneyval eksperti un sekretariāta pārstāvji divas līdz trīs nedēļas pavada konkrētajā valstī un tiekas ar dažādu institūciju pārstāvjiem – gan no privātā, gan publiskā sektora. Līdz šai vizītei vērtētajai valstij ir jāapkopo un jāiesniedz visa informācija, kas atspoguļo tās NILLTPFN sistēmas efektivitāti.

Pēc klātienes vizītes tiek sagatavots ziņojuma projekts, kuru valsts izskata, veic precizējumus, sniedz papildu informāciju. Tas aizņem vēl aptuveni pugu, tomēr Latvijas gadījumā līdz gala ziņojuma publiskošanai būs jāgaida līdz gada beigām. Tas saistīts ar to, ka Latvijas ziņojums tiks publicēts kopā ar pirmās FATF dalībvalsts novērtējumu.

Decembrī Latvija tika izvirzīta kā pati pirmā Moneyval sestajā novērtēšanas kārtā. Tad jauno vērtējumu saņemsim 2025. gadā?

Jā, 2025. gada nogalē.

Ekspertu klātienes vizīte provizoriski ieplānota

2024. gada 4.-15. novembrī, datumi vēl var mainīties.

Tāpēc šis gads būs ļoti intensīva gatavošanās vizītei. Un tad 2025. gadā būs darbs pie ziņojuma projekta.

Plānots, ka Latvijas ziņojumu izskatīs un pieņems Moneyval plenārsēdē 2025. gada jūnijā. Bet publiski, kā jau minēju, tas būs pieejams vien gada nogalē. Līdz tam oficiāli Latvijai būs spēkā iepriekšējais 2018. gada vērtējums, kas gan sen ir novecojis un neatbilst realitātei.

“

No brīža, kad tiek pieņemts lēmums uzsākt novērtēšanu, līdz brīdim, kad tiek publicēts gala ziņojums,

paiet aptuveni divi gadi.

“

2024. gads būs intensīva gatavošanās

Moneyval ekspertu klātienes vizītei gada nogalē.

2018. gada ziņojums bija ļoti kritisks. Kāpēc tā bija un kas pa šo laiku ir izdarīts, lai jaunais vērtējums būtu ievērojami labāks?

Kopumā šis vērtējums pateica, ka mūsu NILTPF novēršanas sistēma ir neefektīva un ka tajā ir stratēģiski trūkumi. Tas mums bija kā atspēšanās punkts – kopš 2018. gada viss ir kardināli mainījies.

Mēs esam veikuši **būtiskas reformas visā NILLTPFN sistēmā**. Tas ir, mēs uzlabojām nevis kādu vienu konkrētu jomu, bet visu sistēmu kopumā. Šo reformu mērķis ir novērst iespējas Latvijas finanšu sistēmu izmantot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai terorisma vai proliferācijas finansēšanai.

Milzīgs ieguvums ir tas, ka gan Latvijas valsts pārvaldes iestādēm, gan privātajam sektoram radās kopēja izpratne par to, kas ir NILL novēršana un cik svarīga tā ir. Šī izpratne radās arī politiskajā līmenī, līdz ar to tika piešķirti adekvāti resursi NILL novēršanas sistēmas pārvaldei un kontrolei.

Ja 2018. gadā 10 no 11 rādītājos saņēmām kritiku, tad tagad pilnīgi **katrā no šiem nesekmīgajiem rādītājiem esam panākuši nozīmīgu progresu**. Turklāt esam to spējuši izdarīt ļoti īsā laikā.

Ko Latvija cer redzēt šajā jaunajā ziņojumā?

Mēs ar lielu interesi gaidīsim vērtējumu par Latvijas NILLTPFN sistēmas efektivitāti. Signāli par to, ka rezultāti varētu būt pozitīvi, jau ir parādījušies citos starptautiskajos novērtējumos.

Piemēram, nesen OECD, izvērtējot dalībvalstu cīņu pret naudas atmazgāšanu un korupciju, Latvijas paveikto novērtēja ļoti pozitīvi. Esam saņēmuši arī **labas atsauksmes no Starptautiskā valūtas fonda**. Bet, protams, Moneyval šo vērtējumu veic visaptverošāk. Tāpēc ceram, ka arī Moneyval mūsu reformas atzīs par veiksmīgām.

“

Kopš 2018. gada Moneyval ziņojuma
viss ir kardināli mainījies.

“

Latvijas valsts pārvaldes iestādēm un privātajam sektoram
ir radusies kopēja izpratne par to, kas ir NILL novēršana un cik svarīga tā ir.

“

Signāli par to, ka Moneyval vērtējums varētu būt pozitīvs,
ir parādījušies citos starptautiskajos novērtējumos.

Kādi būs lielākie ieguvumi no pozitīva Moneyval vērtējuma?

Svarīgākais ir tas, ka Latvija būs ieguvusi pilnvērtīgu vērtējumu par esošo situāciju, kas ir ļoti nozīmīgi mūsu starptautiskajai reputācijai un tēlam. **Pozitīvs vērtējums palīdzēs piesaistīt investorus**, kuri kaut vai ātri ievadot meklētājprogrammā redzēs, ka Latvijā investēt ir droši un viņu līdzekļi nepazudīs.

Lielāka investoru interese un pozitīva starptautiskā reputācija noteikti pozitīvi ietekmēs mūsu ekonomiku.

Izklausās, ka uz spēles ir daudz un mums noteikti ir jābūt sagatavotiem, lai varam sevi parādīt no labākās puses. Kā mēs gatavojamies Moneyval ekspertu vizītei?

Jā, ir svarīgi uzsvērt, ka novērtēšanas laikā nevis ekspertiem ir jāizmeklē un jāpierāda, ka Latvijas sistēma ir efektīva, bet gan mums pašiem.

Jau laikus esam sākuši sagatavošanās darbus, ir izveidota darba grupa, kurā piedalās 60 pārstāvju no iesaistītajām iestādēm un organizācijām – no privātā sektora līdz pat tiesai. Šo darba grupu vada FID priekšnieks Toms Platācis un tā kalpo kā atbalsts visā sagatavošanās procesā. Tiesa, dienas beigās **šīm institūcijām un organizācijām pašām būs jāpierāda, cik efektīvi tās veic savu funkciju.**

Visbeidzot – kādas ir vērtīgākās atziņas no decembra plenārsēdes Strasbūrā, kurā pieņēma lēmumu, ka Latvija jaunajā Moneyval novērtēšanas kārtā būs pirmā?

Man liekas, ka Latvija parādīja, ka esam pietiekami drosmīgi un izprotam šī novērtējuma nozīmi.

Mēs brīvprātīgi pieteicāmies kā pirmie uz jauno Moneyval novērtēšanu, kamēr citas valstis centās atrast iemeslus to atlikt uz vēlāku laiku. Jā, mēs esam ieinteresēti jaunā ziņojumā, kas atspoguļotu mūsu šībrīža sistēmu. Bet jāatcerās, ka Moneyval mērķis ir caur savstarpējiem novērtējumiem panākt, ka NILLTPFN sistēma ir efektīva un tā spēj novērst naudas atmazgāšanu un terorisma un proliferācijas finansēšanu.

Ja kaut kur ir caurums un tas netiek atklāts, no tā cieš visi. **Ir svarīgi, ka vājās vietas tiek atklātas un situācija tiek labota.** Strasbūras plenārsēdes laikā radās sajūta, ka ne visas valstis to pilnībā saprot.

“

Lielāka investoru interese un pozitīva starptautiskā reputācija

noteikti pozitīvi ietekmēs mūsu ekonomiku.

“

Nevis Moneyval ekspertiem ir jāizmeklē un jāpierāda, ka Latvijas sistēma ir efektīva, **bet gan mums pašiem.**

Sabiedriskās domas aptauja par finanšu noziegumiem un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju

2023. gada oktobrī SKDS pētījumu centrs veica Latvijas iedzīvotāju aptauju par finanšu noziegumiem un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Tika aptaujāti 1005 respondenti vecumā no 18 līdz 75 gadiem, kuri atlasīti pēc dažādiem dzimuma, tautības, un dzīvesvietas parametriem.

Šajā infografikā piedāvājam iepazīties ar svarīgākajiem aptaujas rezultātiem.

Attieksme pret finanšu noziegumiem un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju

Iedzīvotāju gatavība veikt finanšu noziegumus vai izmantot tajos gūtos labumus:

40%

vajadzības gadījumā iegādātos akcīzes preces, zinot to nelikumīgo izcelsmi

28%

savās interesēs izvairītos no nodokļu nomaksas

23%

dotu kukuli/ veiktu neoficiālus maksājumus savās vai radnieku interesēs

9%

neiebilstu pret narkotisko vielu pirkšanu/ pārdošanu mazos apjomos

Par kādām **liela apmēra** nelikumīgām darbībām cilvēki ziņotu atbildīgajām iestādēm, ja tajās būtu iesaistīts radnieks vai paziņa?

56%

par narkotisko vielu
kontrabandu un nelikumīgu
apriti

41%

par koruptīvām darbībām

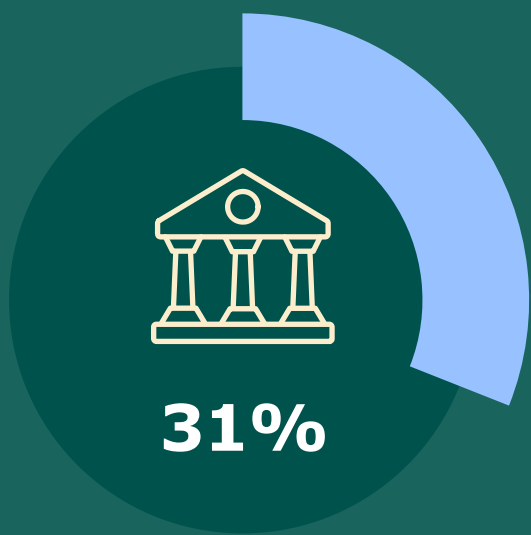
28%

par nodokļu nemaksāšanu

26%

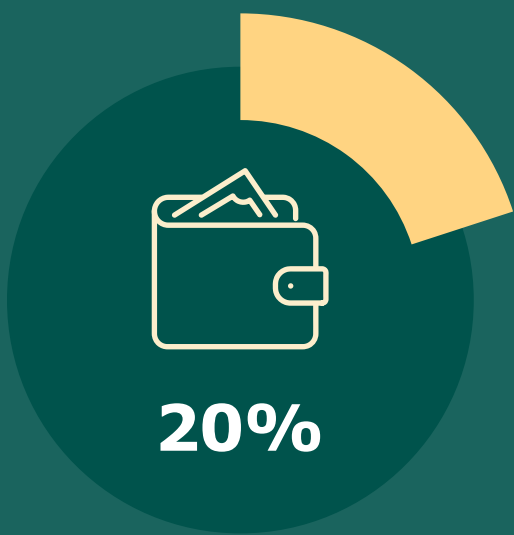
par akcīzes preču
kontrabandu un nelikumīgu
apriti

Priekšstati par naudas atmazgāšanu un citiem finanšu noziegumiem

“

Naudas atmazgāšana notiek tikai caur bankām un citām finanšu iestādēm.”

“

Mani neietekmē tas, ka uzņēmumi nemaksā nodokļus vai darba samaksu daļēji veic aplokšņu algās.”

Ar naudas atmazgāšanu nepieciešams cīnīties, lai nepieļautu:

76%

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu iepludināšanu tautsaimniecībā (piemēram, fiktīvā uzņēmējdarbībā)

75%

Ārvalstīs noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju Latvijas finanšu iestādēs

73%

Personu pretlikumīgi iegūtu labklājību

72%

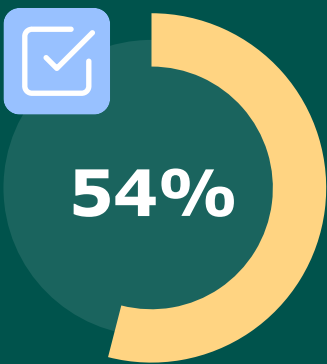

Noziedzīgi iegūtas skaidras naudas iepludināšanu Latvijas ekonomiskajā apritē

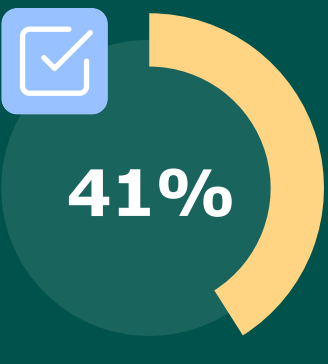
Uzskati par funkcijām, ko veic FID:

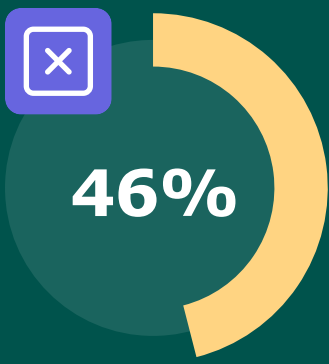
Apkopo un analizē banku ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem

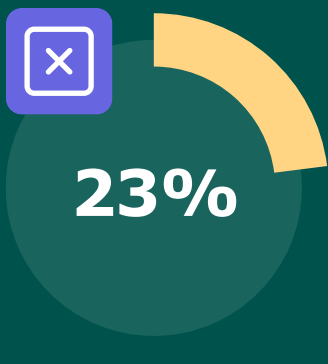
Sniedz informāciju izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai naudas atmazgāšanas novēršanai un atklāšanai

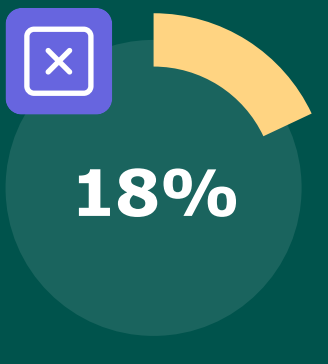
Izstrādā pētījumus un metodiskos materiālus par naudas atmazgāšanas riskiem un tendencēm

Uzrauga kredītiestādes naudas atmazgāšanas jomā

Konfiscē noziedzīgi iegūtus līdzekļus

Nosaka, kuriem banku klientiem būtu jāaizver konti

Pareizi, ir FID funkcija

Nepareizi, nav FID funkcija

36-51% katrā jautājumā norādīja, ka nezina, vai šīs funkcijas ir FID pārziņā

Publiskos nodokļu maksātāju reitinga sistēmu, lai uzlabotu caurskatāmību un disciplīnu

Lai uzlabotu nodokļu maksātāju pārredzamību un pārskatatbildību, Valsts ieņēmumu dienests (VID) publiskos uzņēmumu nodokļu rādītājus. Sākot ar 2024. gada martu, nodokļu maksātāju/juridisko personu reitingi būs brīvi pieejami VID tīmekļa vietnē.

Nodokļu maksātāju reitinga sistēma ir VID veidots vērtējums par uzņēmuma nodokļu saistību izpildi sešās rādītāju kopās, ieskaitot nodokļu samaksu, sodus, darba samaksas novērtējumu u.c.

Pēc novērtēšanas uzņēmumi saņems vienu no sekojošajiem reitingiem:

- **A** – Laba saistību izpilde.
- **B** – Nepieciešama saistību izpildes uzlabošana.
- **C** – Pārkāpumi saistību izpildē.
- **N** – Neaktīvs nodokļu maksātājs.
- **J** – Jaunreģistrēts nodokļu maksātājs.

Agrāk reitingi bija privāti pieejami tikai pašiem nodokļu maksātājiem. Padarot tos publiski pieejamus, mērķis ir veicināt uzņēmumu sabiedrisko atbildību un procesu pārredzamību, kā arī ļaut uzņēmumiem demonstrēt savu uzticamību partneriem. Lai gan uzņēmumu vērtējums būs publiski pieejams, detalizēts uzņēmumu snieguma sadalījums pa rādītājiem būs privāts un pieejams tikai attiecīgajam uzņēmumam.

Ar A reitingu novērtētie uzņēmumi nepieciešamības gadījumā saņems prioritāru atbalstu no VID un tiem tiks piemēroti tikai tādi kontroles pasākumi, kurus Latvijai uzliek starptautiskas saistības. Tāpat uzņēmumi ar A reitingu saņems priekšrocības nodokļu un muitas jomā, lai attiecības ar valsti būt pēc iespējas ērtas un vienkāršas.

Kā FID uzlabo ziņošanu par aizdomīgiem darījumiem

Krāpšanas noziegumu novēršana un krāpšanas rezultātā iegūto līdzekļu legalizācijas apkarošana kļūst arvien aktuālāka visā pasaulē.

Nemot vērā lielo ziņojumu par krāpšanu skaitu un to bieži vien nelielo individuālo monetāro vērtību, izaicinoša ir gan privātā sektora ziņošana par aizdomīgiem darījumiem, gan to tālākā apstrāde FID.

FID ir izstrādājis ieteikumus, lai uzlabotu ziņošanu par aizdomīgiem krāpnieciskiem darījumiem, kuros darījumu summas nepārsniedz Krimināllikumā noteikto sliekšni.

Lai izpildītu normatīvo aktu prasības un nostiprinātu uz risku balstītu pieeju, ziņošanas process ir racionalizēts divās galvenajās jomās.

- Vispirms **informācija tiek apkopota vienā ziņojumā**, un tiek veikta padziļināta analīze, lai identificētu "naudas mūļu" tīklus un krāpšanas upurus.
- Otrkārt, ja trūkst informācijas par noziedzīgā darījuma veicēju, tiek **uzkrāta sīkāka informācija par darījumiem**, par kuriem katru mēnesi tiek ziņots FID.

Šāda pieeja samazina administratīvo slogu un prioritizē lietas, vienlaikus nodrošinot nepieciešamo informāciju izmeklēšanas vajadzībām un cīņai pret jauniem krāpšanas tīklu draudiem.

Pilnas vadlīnijas par ziņošanu par aizdomīgiem darījumiem un atturēšanos no aizdomīgu darījumu veikšanas ir pieejamas [šeit](#).

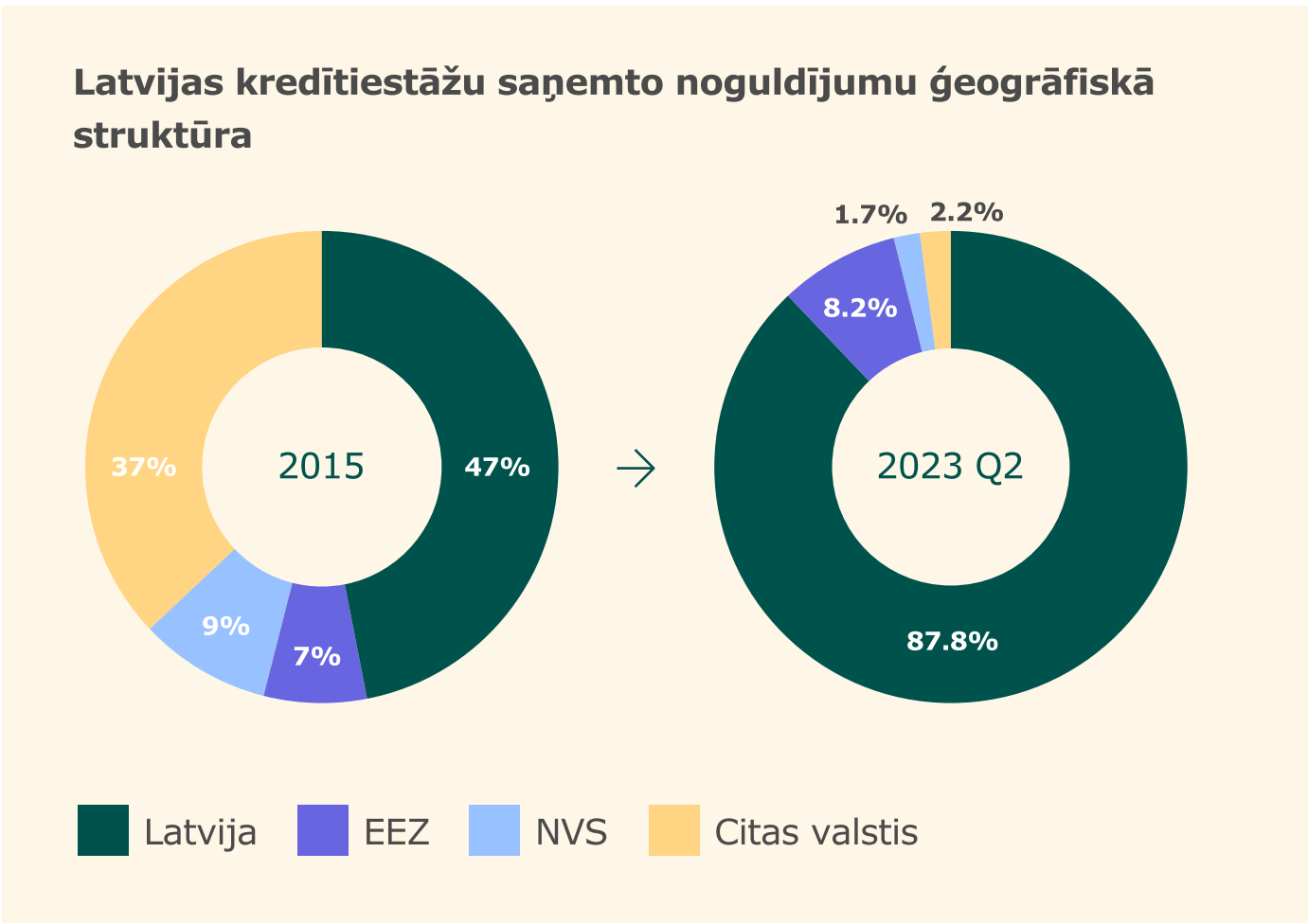
Finanšu sektora attīstības padome tiekas, lai **apspriestu NRA 2023 un izstrādātu NILLTPFN prioritātes**

2023. gada novembrī notika Finanšu sektora attīstības padomes sēde, kuru vadīja Ministru prezidente Evika Siliņa. Sēdē tika apspriests FID vadībā izstrādātais Nacionālā riska novērtējuma ziņojums (NRA 2023), kā arī prezentēta jaunā Nacionālā finanšu noziegumu apkarošanas un novēršanas stratēģija. Latvijas finanšu sektora pārstāvji izcēla panākumus, kā arī noteica galvenos nākotnes izaicinājumus.

Rādot piemēru

Latvija ir guvusi ievērojamus panākumus finanšu noziegumu novēršanas uzraudzības jomā, par ko liecina gan NRA 2023, gan Latvijas Bankas apkopotā informācija:

- No 2023. gada Latvijas finanšu sektorā vairs nav augsta riska kredītiestāžu.
- Latvijas un Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) rezidentu noguldījumi turpina pieaugt, līdz 2023. gada 2. ceturksnim veidojot attiecīgi 87,8% un 8,2%.
- Lai gan regulāras pārbaudes turpinās, naudas sodu biežums ir ievērojami samazinājies – 2023. gadā nav uzlikts neviens sods.

FID priekšnieks Toms Platacis uzsver:

"Jaunais risku novērtējums skaidri parāda, ka iepriekšējos gados veiktās reformas ir būtiski uzlabojušas nacionālās spējas apkarot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Aktuālais riska profils vairs nav saistāms ar Latviju kā reģionālo finanšu centru – tā ir vēsture."

Svarīgi atrast līdzsvaru

Veiksmīgā NILLTPFN standartu ieviešana Latvijā ir radījusi situāciju, kurā "pārmērīga kredītiestāžu piesardzība rada problēmas, kas saistītas ar finanšu pakalpojumu pieejamību," uzsver Latvijas Bankas padomes locekle Kristīne Černaja-Mežmale. Reaģējot uz šo, uzmanība šobrīd tiek pievērsta samērīgam regulējumam.

Tiek atviegloti pamatkonta apkalpošanas nosacījumi un izstrādāts priekšlikums par uzņēmumu saimnieciskās darbības konta regulējumu. Vienlaikus viena no prioritātēm NILL novēršanas uzraudzībā ir mazināt atteikšanos no riska (derisking). Vēl prioritātes ir sankciju piemērošana Krievijai un Baltkrievijai un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēju uzraudzības sistēmas izstrāde.

"[...] Mūsu šodienas pamata riski saistās ar ģeopolitisko situāciju pasaulē un sankciju režīmu – šeit, līdzīgi kā daudzās citās valstīs, ir konstatēti augsti sektorālo sankciju pārkāpšanas un apiešanas draudi. Otra joma, uz ko būs jākoncentrējas, ir ēnu ekonomika un ar kibernetizāciju saistītās krāpšanas, kas šobrīd ļoti strauji attīstās visā pasaulē,"

norāda premjerministre Evika Siliņa.

Starptautiskās pretkorupcijas dienas konferencē **apspriež ilgtermiņa uzdevumus cīņā ar korupciju**

Biedrība "Sabiedrība par atklātību – Delna" (Delna) sadarbībā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju (KNAB) decembrī rīkoja konferenci "Korupcija – nacionālās un globālās drošības drauds".

Pasākumā piedalījās valsts, privātā un nevalstiskā sektora pārstāvji, uzsverot katra lomu korupcijas mazināšanā un apspriežot divus galvenos tematus:

1. Kriminālprocesu uzlabošana, mudinot uz labāku iestāžu sadarbību, nesodāmības mazināšana un sabiedrības, īpaši jauniešu un privātā sektora, iesaistīšana.

2. Privātā sektora loma korupcijas mazināšanā.

Dalībnieki dalījās pieredzē un stratēģijās, kā regulāras darbinieku apmācības un skaidras pretkorupcijas nostājas paušana.

Lielbritānijas pētnieciskā žurnālista un rakstnieka Olivera Bullo (*Oliver Bullough*) vieslekcijā par naudas atmazgāšanas novēršanu tika atzinīgi novērtēts Latvijas pēdējo gadu ieguldījums šajā jomā.

Dalībnieki apsprieda arī cīņu pret oligarhiem, naudas atmazgāšanu un korupciju Latvijā, izceļot Latvijas darbu sankciju piemērošanā, pārredzamības nodrošināšanā un patieso labuma guvēju reģistra publiskošanā.

Secinājumi no konferences par NILLTPFN sistēmas nākotni

Novembrī Rīgā notika divu dienu starptautiska konference "NILLTPFN sistēmas nākotne: kā veidot noturību mainīgajā finanšu noziegumu vidē".

Pasākumu organizēja FID sadarbībā ar Moneyval, un tajā piedalījās 200 dalībnieki no 20 valstīm. Apspriežot tēmu vidū bija tādas aktualitātes kā sankcijas un to nākotne, virtuālie aktīvi, digitālā transformācija un noziedzīgi iegūtu līdzekļu atgūšana.

Svarīgākie secinājumi no pasākuma:

- Pret Krieviju ieviesto sankciju trīs galvenie mērķi ir bijuši: sagraut Krievijas militārās spējas, atņemt tai sensitīvās tehnoloģijas un samazināt ieņēmumus. Ieviestās sankcijas ir nesušas labumu, par ko liecina dati – 2023. gadā vismaz par 40% ir samazinājušies Krievijas ieņēmumi no naftas.

- Tehnoloģijas attīstās ātrāk nekā to regulējums. Tas attiecas arī uz kriptovalūtu un virtuālo aktīvu darījumu regulēšanu. Ņemot vērā, ka daļa no šiem darījumiem notiek ārpus ES, pārrobežu sadarbības attīstībai jāklūst par prioritāti.
- EK un EP notiek sarunas par jaunu direktīvu par līdzekļu atgūšanu un konfiskāciju. Ierosinātās direktīvas pamatā ir konstatētie trūkumi un labā prakse.
- Lai paaugstinātu noziedzīgi iegūtu līdzekļu atgūšanas efektivitāti, valstīm jāstiprina savstarpējās palīdzības sniegšana un sadarbība, kas joprojām ir izaicinājums gan ES, gan ārpus tās. Tāpat savstarpēji jāaskaņo normatīvais regulējums, kā arī jāmaina tiesībaizsardzības iestāžu darba kultūra, fokusējot uzmanību uz šādu līdzekļu atgūšanu, nevis tikai sodīšanu.

Vairāk lasi [šeit](#) vai skaties kopsavilkuma video ([šeit](#)).

